

Univerzitet u Tuzli

Ekonomski fakultet

PODUZETNIŠTVO

Školska 2019/2020 godina

Dr.sc.Bahrija Umihanić, red.prof.

- e-mail: bahrija.umihanic@untz.ba i bahrijau@bih.net.ba
- Kabinet: Ekonomski fakultet – kabinet broj 309
- **KONSULTACIJE**
- Ponedjeljak : 10:00 -11:00;
- Srijeda: 10:00 -11:00;
- U drugim terminima po zahtjevu studenta
- (korespodencija za najavu putem mejla bahrija.umihanic@untz.ba)

Sadržaj nastavnog programa

<ul style="list-style-type: none">• Uvodno predavanje• Poduzetništvo u 21.stoljeću <p>Odluka da se postane poduzetnik</p> <p>4</p>	<ul style="list-style-type: none">• Uvod u poduzetništvo <p>Odluka da se postane poduzetnik</p> <p>4</p>	<ul style="list-style-type: none">• Prepoznavanje prilika i generiranje ideja <p>Razvijanje uspješne poslovne ideje</p> <p>4</p>	<ul style="list-style-type: none">• Analiza izvodljivosti <p>Razvijanje uspješne poslovne ideje</p> <p>4</p>	<ul style="list-style-type: none">• Analiza privredne grane i konkurencije <p>Razvijanje uspješne poslovne ideje</p> <p>4</p>
<ul style="list-style-type: none">• Razvoj efikasnog poslovnog modela <p>Razvijanje uspješne poslovne ideje</p> <p>4</p>	<ul style="list-style-type: none">• Pisanje poslovnog plana <p>Razvijanje uspješne poslovne ideje</p> <p>4</p>	<ul style="list-style-type: none">• Priprema pravilne pravne i etičke osnove <p>Kretanje od ideje prema poduzetničkoj firmi</p> <p>4</p>	<ul style="list-style-type: none">• Procjena financijske snage i održivosti novog poduhvata <p>Kretanje od ideje prema poduzetničkoj firmi</p> <p>4</p>	<ul style="list-style-type: none">• Stvaranje tima novog poduhvata <p>Kretanje od ideje prema poduzetničkoj firmi</p> <p>4</p>
<ul style="list-style-type: none">• Financiranje novog poduhvata <p>Kretanje od ideje prema poduzetničkoj firmi</p> <p>4</p>	<ul style="list-style-type: none">• Temeljni oblici započinjanja biznisa <p>Poduzetništvo u BiH</p> <p>4</p>	<ul style="list-style-type: none">• Tradicionalno, korporativno i socijalno poduzetništvo <p>Poduzetništvo u BiH</p> <p>4</p>	<ul style="list-style-type: none">• Infrastruktura za razvoj poduzetništva <p>Poduzetništvo u BiH</p> <p>4</p>	<ul style="list-style-type: none">• Omladinsko poduzetništvo,• Žensko poduzetništvo; <p>Poduzetništvo u BiH</p> <p>4</p>

Omladinsko poduzetništvo

Žene u poduzetništvu

Važna napomena:

Pogledati prezentacije gostujućih predavača

Ciljevi učenja

- Upoznati se sa ciljevima i iskustvima sistema obrazovanja i obuke za poduzetništvo u zemljama EU
- Naučiti vrijednosti ključnih kompetencija i upoznati se sa osam ključnih kompetencija u EU i deset ključnih kompetencija u BiH
- Naučiti ishodi preduzetničkog učenja za više razrede osnovne škole (ISCED 2) i ishode preduzetničkog učenja za srednju školu (ISCED 3)
- Upoznati se sa počecima, razvojem omladinskog poduzetništva u EU i transferom iskustava iz EU u BiH
- Upoznati se sa razlozima nastanka i razvoja žena u poduzetništvu kroz predstavljanje primjera uspješnih organizacija koje u svojim misijama imaju osnaživanje ženskog poduzetništva u BiH

Ciljevi sistema obrazovanja u EU

- U martu 2000. Europsko vijeće u Lisabonu postavilo je novi strateški cilj za Europsku Uniju: «postati najkompetentnija i najdinamičnija privreda svijeta utemeljena na znanju, sposobna za održivi privredni rast sa sve više boljih radnih mjesta i većom socijalnom kohezijom».
- Da bi se to postiglo, europski sistemi obrazovanja i usavršavanja moraju se prilagoditi zahtjevima društva koje počiva na znanju i potrebi za što boljim nivoom i kvalitetom zapošljavanja.

Poduzetništvo u školi

- Osnovi problem uvođenja kompetencije poduzetništva u europske škole ([EC, 2004](#)):
 - *Poduzetništvo se u obrazovanju shvaća u svom uskom značenju “pokretanja vlastitog posla”*
 - *Škole ne vide svoju ulogu u pripremi učenika za pokretanje vlastitog posla*
- Temeljni nesporazum – poduzetništvo nije znanje o pokretanju vlastitog posla, već kompetencija koja osobi omogućuje da uspješno vodi vlastiti život!

Europska iskustva...

- ... poduzetništvo je *ključna kompetencija* koja se ne poučava u okviru samo jednog predmeta ili jednog projekta
- ... univerzalna, međupredmetna tema koju treba uvoditi već od osnovnog obrazovanja
- ...međupredmetne teme u kurikulumima srednjih škola:
 - Engleska: poduzetništvo
 - Finska: aktivno građanstvo i poduzetništvo
- primjer Škotske: nacionalna strategija za uvođenje poduzetništva u obrazovanje *Determined to succeed*

“Ima za cilj pomoći mladim ljudima u Škotskoj da razviju samopouzdanje i samosvijest, kao i želju da ostvare svoje ciljeve i u profesionalnom i u privatnom životu.”

Ključna kompetencija

tri aspekta života – tri vrijednosti

1. **lično ostvarenje i razvoj tokom čitavog života (kulturni kapital):** ključne kompetencije moraju pojedincima omogućiti ostvarivanje vlastitih individualnih ciljeva koje im nameću njihovi lični interesi, aspiracije i želja da nastave učiti tokom čitavog života;
2. **aktivna građanska svijest i uključenost (društveni kapital):** ključne kompetencije trebaju svakom pojedincu omogućiti da kao aktivni građani sudjeluju u društvu;
3. **sposobnost zapošljavanja (ljudski kapital):** sposobnost svake pojedine osobe da na tržištu rada dobije pristojan posao

Osam područja ključnih kompetencija

U Europskim dokumentima definira se sljedećih **osam područja ključnih kompetencija** te su date definicije kompetencija, opis znanja, vještine i stavovi.

1. Komuniciranje na maternjem jeziku;
2. Komuniciranje na stranom jeziku;
3. Matematičke kompetencije i osnovne kompetencije u prirodnim i tehničkim naukama;
4. Digitalne kompetencije;
5. Znanje o sjecanju znanja ili «Učiti kako se uči»;
6. Kompetencije za međuljudske i društvene odnose,
7. **Poduzetničke kompetencije,**
8. Kompetencije za kulturno izražavanje

Što je kompetencija poduzetništva?

sposobnost pretvaranja ideja u konkretne akcije

- Osnovne komponente definicije prema europskom kompetencijskom okviru:
 - uvoditi i podržavati *inovacije*
 - pokazivati inicijativu i preuzimati *rizik*
 - preuzimati *odgovornost* za vlastite postupke
 - djelovati *proaktivno* pozitivno reagirati na promjene
 - postavljati *ciljeve* i ostvarivati ih
 - djelovati *timski*
 - biti *motiviran* za uspjeh

Obilježja poduzetne osobe su i...

- osjećaj kompetentnosti i osobne efikasnosti
- samopouzdanost i samopoštovanje
- kreativnost i originalnost
- tolerancija na neizvjesnost
- uvažavanje drugih, sposobnost razumijevanja drugih, empatija, socijalna inteligencija

Obrazovanje i obuka za poduzetništvo

- Europskom poveljom za mala preduzeća (2000.godina) predviđena su sljedeća **područja aktivnosti u segmentu obrazovanja i obuke za poduzetništvo**.
 1. Njegovanje poduzetničkog duha i novih vještina od najmlađeg uzrasta, putem obrazovnog sistema;
 2. Osmišljavanje modula u obrazovnim sistemima koji se odnose na biznis, kako na nivou srednjoškolskog obrazovanja, tako i na koledžima i univerzitetima;
 3. Promoviranje poduzetničkih aktivnosti budućih mladih poduzetnika.

Kakva bi trebala biti škola koja obrazuje za društvo znanja?

- **Suvremena obrazovna politika - 3 najvažnije osobine koja škola treba poticati:**
 - Fleksibilnost
 - Kreativnost
 - Preuzimanje rizika

Upravo elementi koji čine poduzetničku kompetenciju!

Poduzetničko učenje

transfer znanja iz EU u BiH

- Poduzetničko učenje je koncept obrazovanja i obuke koji podržava poduzetnički način razmišljanja i koji je zasnovan na razvoju pojedinaca, uključujući osnovne, principe efektivnosti u svakodnevnom životu, *bez posebnog fokusa na početnike u biznisu* a koji svi vode ka poduzetničkoj pismenosti za društvo u cjelini.

Dvije linije poduzetničkog učenja

Učenje o biznisu

Ishodi razvijaju više ekonomska znanja i poslovne vještine poput upravljanja gotovinskim tokom, bilanci, poslovnog planiranja i poreskih zakona

Primjer: predmet u srednjem stručnom obrazovanju

Kroz ovu liniju stvaramo
PODUZETNIKA

Poduzetnička ključna kompetencija

Generički, opšti ishodi koji razvijaju inicijativnost, kreativnost, nezavisnost, timski duh, kritičko mišljenje, veštine komunikacije, prezentacije....

Moguće je postizati u okviru gotovo svih predmeta

Kroz ovu liniju stvaramo
PODUZTENU OSOBU

Deset ključnih kompetencija u BiH

8 EU + 2 BiH

Formalno, neformalno i informalno učenje

Ishodi učenja: izjave

o **znanjima**,

vještinama i

stavovima koje

polaznik programa

treba steći po

završetku programa

FORMALNO

Po programu
U institucijama (škole i
univerziteti)

Vodi do kvalifikacije

NEFORMALNO

Po programu
Ciljano
Različitog trajanja

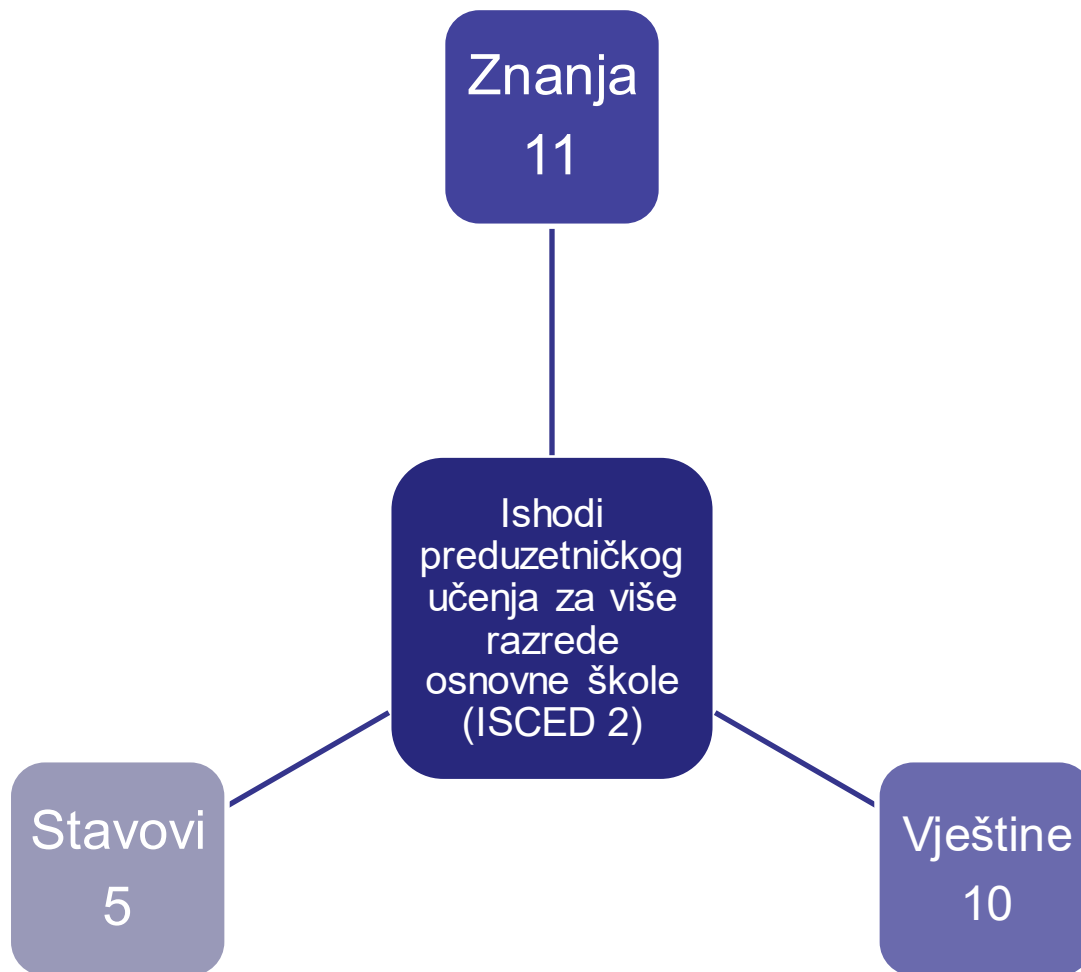
Dovodi do certifikata

INFORMALNO

Slučajno stečeno,
na bilo kojem mjestu
ili bilo kojoj prilici

Nije organizirano

Ishodi preduzetničkog učenja za više razrede osnovne škole (ISCED 2)

Ishodi preduzetničkog učenja za više razrede osnovne škole (ISCED 2)

- **Znanja:** Neophodna znanja uključuju sposobnost identificiranja raspoloživih prilika za osobnim, profesionalnim i/ili poslovnim aktivnostima, uključujući pitanja 'šire slike' koja pruža kontekst uvjeta u kojima ljudi žive i rade, kakva su i šire razumijevanje funkcioniranja ekonomije, te mogućnosti i izazovi s kojima se suočavaju poslodavci ili organizacije.
- Pojedinci također trebaju biti svjesni etičke pozicije poduzeća i na koji način mogu biti u službi dobra, na primjer putem fer trgovine ili putem društvenih poduzeća.
- **Z1** Objašnjava razliku između pojmova poduzetnik i djelovati poduzetnički
- **Z2** Razlikuje proizvode i usluge koji su u ponudi i potražnji na lokalnom i državnom nivou
- **Z3** Razlikuje neophodne kriterije za donošenje odluka na individualnom i grupnom nivou
- **Z4** Procjenjuje dobit u odnosu na uložene resurse
- **Z5** Prepoznaje različite mogućnosti zapošljavanja
- **Z6** Opisuje razvojni put profesionalnog uspjeha
- **Z7** Objašnjava važnost sporednih efekata proizvodnje i važnost održivog planiranja (misli zeleno)
- **Z8** Nabraja faze preduzetničkih aktivnosti u razredu ili primjera na nivou škole
- **Z9** Identificira korake u rješavanju problema i rizika i daje primjere svakog od njih
- **Z10** Razvija poduzetničku ideju
- **Z11** Objašnjava javna dobra

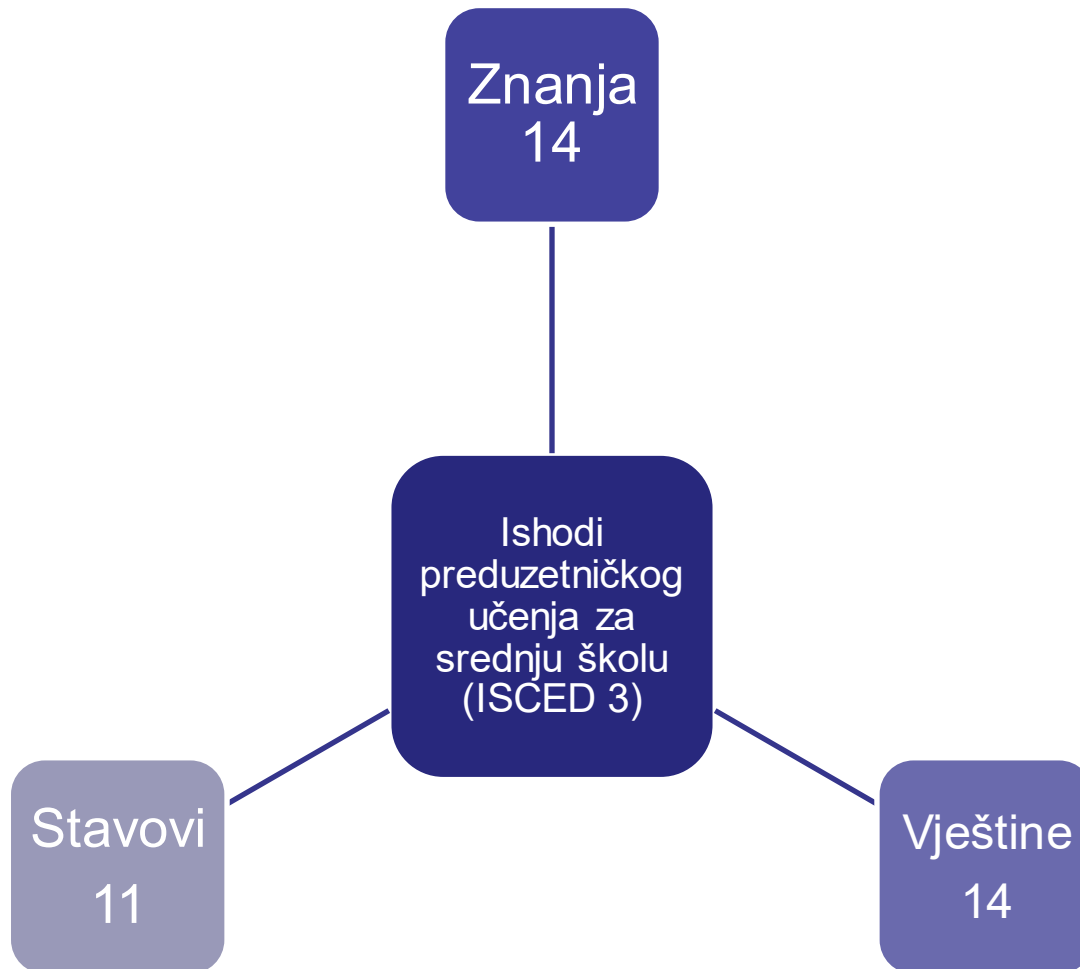
Ishodi preduzetničkog učenja za više razrede osnovne škole (ISCED 2)

- **Vještine:** Vještine su u vezi s proaktivnim upravljanjem projektima (uključujući na primjer sposobnost planiranja, organizacije, upravljanja, vođenja i delegiranja, analiziranja, komuniciranja, brifinga, evaluacije i bilježenja), efektivnim zastupanjem i pregovaranjem, te sposobnošću za pojedinačnim radom i radom u timovima. Neophodna je sposobnost procjenjivanja i identificiranja nečijih snaga i slabosti i procjene poduzimanja rizika, kad i kako je to opravdano.
- V1 Obavlja zadatke individualno i u timovima
- V2 Argumentirano razmjenjuje ideje s drugima
- V3 Daje kreativna i inovativna rješenja zadataka (divergentno i konvergentno mišljenje)
- V4 Planira, delegira i vodi tokom rada u grupi (ili timu)
- V5 Koristi metode dobijanja ideja i donošenja odluka (oluja ideja, asocijacije)
- V6 Prepoznaje i navodi rizike u kontekstu donošenja odluka
- V7 Ilustrira rješenja problema u suradnji s drugima (linearno prikazivanje, dijagrami, mapiranje problema)
- V8 Procjenjuje rezultate individualnog i grupnog rada
- V9 Izrađuje i predstavlja plan aktivnosti za realizaciju projekta
- V10 Prepoznaje vlastite vrijednosti i kompetencije

Ishodi preduzetničkog učenja za više razrede osnovne škole (ISCED 2)

- **Stavovi:** Poduzetnički stav karakterizira inicijativa, proaktivnost, nezavisnost i inovativnost u osobnom i društvenom životu, kao i na poslu. Ovo također uključuje motivaciju i odlučnost pri ispunjenju ciljeva, bez obzira da li se radi o ličnim ciljevima ili svrsi koja je zajednička sa drugima, uključujući i na
 - **S1** Završava zadatke, ispunjava obveze i poštuje rokove
 - **S2** Preuzima inicijativu za umrežavanje s pojedincima i grupama
 - **S3** Poštuje druge i uvažava stavove različite od svojih
 - **S4** Prihvata inovacije i promjene s kritičkim promišljanjem
 - **S5** Pokazuje odgovornost za javna dobra

Ishodi preduzetničkog učenja za srednju školu (ISCED 3)

Ishodi preduzetničkog učenja za srednju školu (ISCED 3)

- **Znanja:** Neophodna znanja uključuju sposobnost identificiranja raspoloživih prilika za osobnim, profesionalnim i/ili poslovnim aktivnostima, uključujući pitanja 'šire slike' koja pruža kontekst uvjeta u kojima ljudi žive i rade, kakva su i šire razumijevanje funkcioniranja ekonomije, te mogućnosti i izazovi s kojima se suočavaju poslodavci ili organizacije.
- Pojedinci također trebaju biti svjesni etičke pozicije poduzeća i na koji način mogu biti u službi dobra, na primjer putem fer trgovine ili putem društvenih poduzeća.
- **Z1** Analizira različite oblike poduzetništva u odnosu na osobne ciljeve u karijeri i prednosti za zajednicu
- **Z2** Objašnjava ulogu ekonomskog i socijalnog poduzetništva u izgradnji društva
- **Z3** Objašnjava korake u započinjanju poslovnih i socijalnih malih novoosnovanih firmi
- **Z4** Analizira mogućnosti tržišta rada i dalje mogućnosti učenja
- **Z5** Opisuje faze upravljanja projektnim procesom
- **Z6** Objašnjava finansijske pojmove (financijska dokumenta, finansijske institucije)
- **Z7** Nabraja komponente za razvoj budžeta
- **Z8** Objašnjava tehnike podrške za upravljanje i provođenje projekta u različitim životnim situacijama (SVOT analiza, oluja ideja, gantogram)
- **Z9** Ilustrira tehnike rješavanja problema u različitim kontekstima i situacijama
- **Z10** Simulira koncepte komunikacije i pregovaranja u različitim kontekstima i situacijama
- **Z11** Analizira osobna interesovanja, sposobnosti i vještine kroz različite tehnike, uključujući samoprocjenu
- **Z12** Izražava mišljenje o etičkim pitanjima koja se odnose na različite poslovne aktivnosti
- **Z13** Objašnjava pojam društveno odgovornog poduzeća
- **Z14** Daje primjere o značaju i ulozi javnih dobara i faktorima koji utječu na javna dobra

Ishodi preduzetničkog učenja za srednju školu (ISCED 3)

- **Vještine:** Vještine su u vezi s proaktivnim upravljanjem projektima (uključujući na primjer sposobnost planiranja, organizacije, upravljanja, vođenja i delegiranja, analiziranja, komuniciranja, brifinga, evaluacije i bilježenja), efektivnim zastupanjem i pregovaranjem, te sposobnošću za pojedinačnim radom i radom u timovima.
- Neophodna je sposobnost procjenjivanja i identificiranja nečijih snaga i slabosti i procjene poduzimanja rizika, kad i kako je to opravdano.
- **V1** Razvija poduzetničku ideju –projekat
- **V2** Rješava zadatke na kreativan i inovativan način
- **V3** Pokazuje sposobnost vodstva u različitim životnim situacijama
- **V4** Identificira probleme i rješava ih efikasno
- **V5** Motivira i hrabri druge u ostvarivanju njihovih ciljeva
- **V6** Pokazuje sposobnost da rukovodi, organizira i provodi specifičan projekat koristeći različite metode i tehnike
- **V7** Pokazuje sposobnost da osigura resurse u datom vremenu i preuzme odgovornost za upravljanje resursima
- **V8** Analizira podatke, kako bi donio/la odgovarajuće odluke u različitim životnim situacijama
- **V9** Efikasno komunicira i argumentovano pregovara
- **V10** Pokazuje sposobnost da radi pojedinačno i u timovima
- **V11** Prepoznaje i procjenjuje rizike
- **V12** Planira, radi, provjerava i djeluje u cilju poboljšanja osobnog razvoja
- **V13** Pokazuje sposobnost da procjeni osobne potencijale (lični biznis, socijalne vještine i prethodno znanje) i iskoristi komparativne prednosti
- **V14** Primjenjuje različite vještine pružanja usluga klijentima u odgovarajućem okruženju

Ishodi preduzetničkog učenja za više razrede osnovne škole (ISCED 2)

- **Stavovi:** Poduzetnički stav karakterizira inicijativa, proaktivnost, nezavisnost i inovativnost u osobnom i društvenom životu, kao i na poslu. Ovo također uključuje motivaciju i odlučnost pri ispunjenju ciljeva, bez obzira da li se radi o ličnim ciljevima ili svrsi koja je zajednička sa drugima, uključujući i na poslu.
- **S1** Preuzima odgovornost da završi zadatke, ispuni obveze i ispoštuje rokove u vezi sa planom
- **S2** Preuzima inicijativu u povezivanju s pojedincima i grupama
- **S3** Radi samostalno i proaktivni član je grupe
- **S4** Poštuje druge i uvažava stavove različite od svojih
- **S5** Odgovorno se odnosi prema životnoj sredini i javnim dobrima
- **S6** Prihvata inovacije i promjene sa kritičkim promišljanjem
- **S7** Pokazuje inicijativu u razvoju i provođenju ideja (poslovanje, zajednica)
- **S8** Pokazuje spremnost da uči iz neuspjeha i ostane posvećen/a svojim namjerama (učenje putem pokušaja i greške)
- **S9** Poduzima akcije sa sračunatim rizikom
- **S10** Konstruktivno reagira na kritiku
- **S11** Pokazuje odgovorno i etičko ponašanje u školskim aktivnostima i aktivnostima zajednice

Aktualni strateški dokument i Projekt implementacije za poduzetničko učenje u BiH

STRATEGIJA UČENJA O PREDUZETNIŠTVU U OBRAZOVNIM SISTEMIMA U BOSNI I HERCEGOVINI ZA PERIOD 2012-2015 sa Akcionim planom implementacije

1. UVOD

Savremeno preduzetništvo podrazumijeva stalno inoviranje i reorganizovanje društvenih, ekonomskih i obrazovnih mehanizama koji će omogućiti otvaranje i razvijanje malih i srednjih preduzeća. Ovi procesi doprinose stvaranju novih poslovnih mogućnosti i tržišnih promjena. Tako se izdvaja osnovna funkcija preduzetništva, a to je stvaranje preduzeća pomoću kojeg preduzetnik nastoji da ostvari dobit realizacijom predhodno učenih i procijenjenih ekonomskih mogućnosti.

Zanimanje za učenje o preduzetništvu rezultat je stvaranja pogodno poslovne filozofije u kojoj je presudna uloga znanja, obrazovanja, kreativnosti i inicijative. Cilj novog preduzetničkog pristupa obrazovanju je da se uz pomoć novih ideja u oblasti učenja o preduzetništvu postignu značajni rezultati. Za to su potrebna dva osnovna uslova: preduzetničko okruženje (edukativna infrastruktura i ambijent) i mladi, ambiciozni i kreativni pojedinci -potencijalni preduzetnici¹.

O značaju ranog obrazovanja u preduzetništvu govori i Zakon o malim preduzećima u Evropi i Oslo Agenda. Ovaj koncept identifikuje zbir sposobnosti i osobina ličnosti koje tipično predstavljaju preduzetnički karakter (kreativnost, odmjerenost preuzimanje rizika, timski rad, vođenost ukazanim prilikama, usmjerenost na rezultate) i pomaže u pripremanju omladine za život i rad u budućnosti. Mladi ljudi koji iz sistema obrazovanja izađu sa bolje razvijenim smislom za preduzetništvo, biti će više svjesni datih mogućnosti i spremniji da razmotre pokretanje malog biznisa i mogućnosti samozapošljavanja. U slučaju da ne odaberu opciju stvaranja sopstvenog biznisa već ostanu uspjelici neke firme oni će zahvaljujući svom smislu za preduzetništvo doprinijeti postizanju uspjeha te firme.

Edukacija iz oblasti preduzetništva nije u potpunosti shvaćena, ali to nije problem samo Bosne i Hercegovine, već i drugih razvijenijih zemalja Evropa.

Stvaranje uslova za uspostavljanje državnog kvalifikacijskog okvira u Bosni i Hercegovini koji je u svom pristupu rezultatima učenja uključen sa Evropskim kvalifikacijskim okvirom kreira mogućnost praćenja progressa učenja o preduzetništvu kroz cjelokupan obrazovni ciklus koji polazi od osnovne škole pa do fakulteta. Ovaj ciklus obuhvata i cjeloživotno učenje sa ključnim kompetencijama u svom središtu.

Učenje o preduzetništvu je od velike važnosti za područje sektora malih i srednjih preduzeća (u

¹ U skladu sa određenim Zakonom o ravnopravnosti polova u BiH („Službeni glasnik BiH broj 16/03) licazi napisani samo u smisluom rodu odnose se pojedinačno na ženske i muške rod.

Entrepreneurial learning in BiH
Education Systems - Phase II

Entrepreneurial learning in BiH
Education Systems - Phase II

PROJEKT DOKUMENTI DOGAĐAJI KALENDAR LINKOVI KONTAKT KORISNICI

Vi ste ovdje: Početak > Projekt > Okvirna politika za poduzetničko učenje u BiH

traži...

Okvirna politika za poduzetničko učenje u BiH

Bosna i Hercegovina potpisala je Ugovor o stabilizaciji i pridruživanju (SAA) sa EU koji je dio procesa o stabilizaciji i pridruživanju koji predstavlja osnovni okvir evropskog kursa zemalja zapadnog Balkana sve do njihovog budućeg pristupanja EU.

Potpisivanjem SAA, BiH je potvrdila svoj status potencijalne zemlje kandidata za puno članstvo u EU i dobila novi podsticaj ali i obaveze: brzi rast tokom ovog puta, preuzimanje odgovornosti da prilagodi svoj sistem evropskim u gotovo svim oblastima. Član 100 Ugovora o stabilizaciji i pridruživanju u vezi je sa obrazovanjem i obukom te, između ostalog, navodi: "Strane će suradivati sa ciljem podizanja nivoa opseg obrazovanja i strukovnog obrazovanja i obuke u BiH, kao i u politikama mladih i radu mladih, uključujući neformalno obrazovanje".

BiH se sastoji od dva entiteta (Federacija BiH i Republika Srpska) i Distrikta (Brčko). Odgovornost za oblasti obrazovanja i malog i srednjeg poduzetništva nije na centralnom nivou.

Ustavna odgovornost za sve nivoe obrazovanja pripada Republici Srpskoj i Distriktu, a u entitetu Federacija BiH (koji sine 10 kantona) pripada svakom od 10 kantona. Dakle, postoji 12 odgovornih obrazovnih vlasti (ministarstava). Ministarstvo civilnih poslova (MCP) na nivou BiH ima ulogu koordinatora obrazovnih politika, dok na nivou Federacije BiH istu ulogu ima Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke.

Odgovornost za podršku malim i srednjim poduzećima je takođe u nadležnosti entiteta (Republika Srpska i Federacija BiH) i Brčko distrikta, koji svoje posebne politike koordiniraju putem entitetskih vlada ili vlade Distrikta.

https://www.google.ba/?gws_rd=ssl#q=Strategija+u%20C4%20Denja+o+poduzetni%20C5%20A1+tvu+u+obrazovnim+sistemima+u+Bosni+i+Hercegovini+

http://eles.ba/index.php?option=com_content&view=article&id=111:okvirna-politika-za-poduzetnicko-ucenje-u-bih&catid=83&Itemid=508&lang=bs

Omladinsko poduzetništvo

Nastanak omladinskog poduzetništva u Europi

- Projekt “omladinskog poduzetništva” u Europi se pojavljuje početkom devedesetih (90) godina u Norveškoj, odnosno prije petnaestak godina.
- Projekt je za početak imao jedan cilj, a to je da se kod što većeg broja mladih ljudi razvijaju poduzetničke sposobnosti. Program se pokazao poprilično efikasnim i brzo je našao plodno tlo kod razvijenih Europskih država.
- U Norveškom gradu Oslu održan i prvi međunarodni sajam omladinskog poduzetništva koji je danas prerastao u tradicionalnu manifestaciju.

Omladinsko poduzetništvo

Transfer iskustva omladinskog poduzetništva iz Norveške u BiH

- ***Business Innovation Programs (BIP)*** je neprofitabilna organizacija iz Norveške koja nastoji dati doprinos stvaranju boljih uslova za zapošljavanje i pružiti pomoć pri razvoju iskustava na polju ekonomskog razvoja na Balkanu. BIP svoje programe sprovodi u Bosni i Hercegovini, Srbiji, Crnoj Gori i Kosovu.
- ***Business Innovation Programs BiH (BIP BiH)*** je Udruženje građana formirano 2003. godine sa ciljem nastavka sprovođenja aktivnosti koje je BIP Norveška sprovodio u BiH od 1996. godine.
- ***Osnovne aktivnosti BIP BiH su usmjerene ka mogućem iskorištavanju principa tržišne ekonomije i na upotrebnim preduzetničkih znanja.***
- BIP BiH u Bosni i Hercegovini sprovodi sljedeće programe:
 - Program Učeničkog preduzetništva (*Student Enterprise Program*)
 - Pokreni svoj posao (*Start Your Business*)
 - Program rasta i razvoja (*Business Development and growth Program*)

Omladinsko poduzetništvo

Transfer iskustva omladinskog poduzetništva iz Norveške u BiH

Učeničko preduzetništvo (UP) u Bosni i Hercegovini

Program Učeničkog preduzetništva (UP) u srednjim stručnim školama u Bosni i Hercegovini započeo je u školskoj godini 2002/2003 razradom Osnovnog modula preduzetništva u saradnji sa EU VET III programom (program reforme srednjeg stručnog obrazovanja) i predstavnika obrazovnih vlasti u BiH.

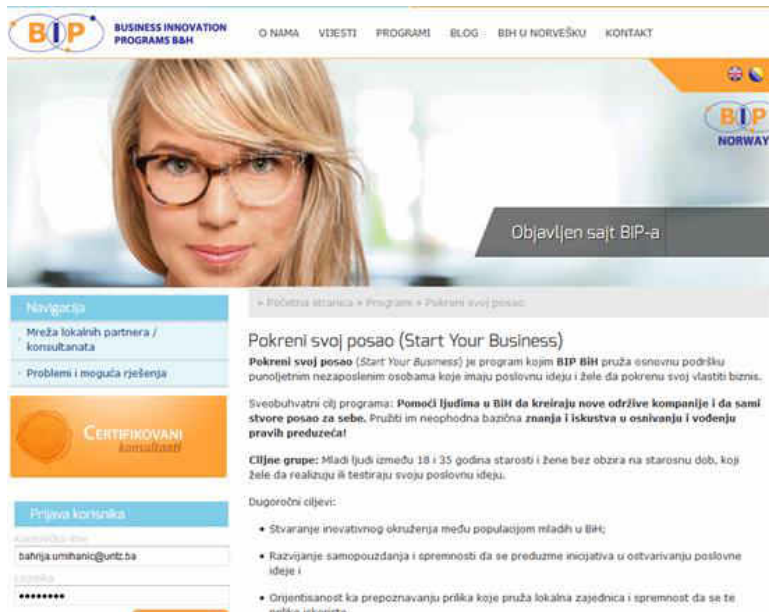
- **Sveobuhvatni cilj UP programa:**
- Implementacija učeničkog preduzetništva u škole, upotrebom modularnog pristupa, sa BIP-ovim konceptom razvoja kompanije i poslovanja.
- Koncept je razvijen na osnovu iskustava postignutih u Norveškoj i Švedskoj, ali je prilagođen obrazovnim uslovima u BiH, svim njenim entitetima i kantonima.

<http://www.bip.ba/latn/?page=11>

Omladinsko poduzetništvo

Transfer iskustva omladinskog poduzetništva iz Norveške u BiH

Pokreni svoj posao (Start Your Business)

<http://www.bip.ba/latn/?page=9>

- Pokreni svoj posao (Start Your Business) je program kojim BIP BiH pruža osnovnu *podršku punoljetnim nezaposlenim osobama koje imaju poslovnu ideju i žele da pokrenu svoj vlastiti biznis.*
- **Sveobuhvatni cilj programa:** Pomoći ljudima u BiH da kreiraju nove održive kompanije i da sami stvore posao za sebe. Pružiti im neophodna bazična znanja i iskustva u osnivanju i vođenju pravih preduzeća!
- **Ciljne grupe:** Mladi ljudi između 18 i 35 godina starosti i žene bez obzira na starosnu dob, koji žele da realizuju ili testiraju svoju poslovnu ideju.

Omladinsko poduzetništvo

Razvoj omladinskog poduzetništva u Europi

- Danas u Europi postoje mnoge organizacije koje se bave poticanjem razvoja omladinskog poduzetništva. Pored redovne edukacije organizuju razne seminare kao i omladinske sajmove.
- Omladinci koji prođu kroz edukaciju dobivaju kao priznanje certifikat.
- Sticanje certifikata može biti veoma dobro za mladog čovjeka kojem certifikat daje određene pogodnosti. Kao prvo u razvijenim zemljama zapadne Europe pomoću certifikata i priloženog biznis plana mikro kreditne banke odobravaju kredite sa niskim kamatnim stopama i grace periodom. Uglavnom se radi o manjim svotama novca koji je potreban za otpočinjanje manjeg biznisa.

Omladinsko poduzetništvo

PRIMERI NAJBOLJIH POSLOVNIH PRAKSI IZ EU

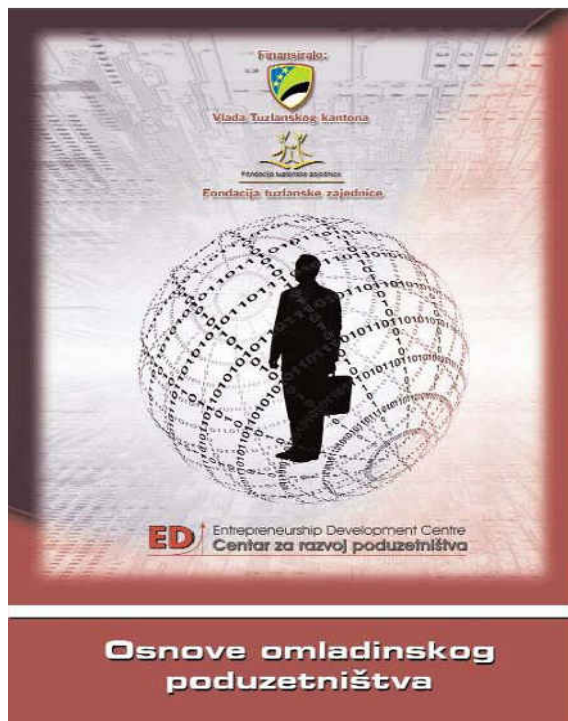
http://www.google.ba/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&ved=0CCMQFjAB&url=http%3A%2F%2Frbcentar.org%2Fwp-content%2Fuploads%2F2014%2F05%2FEU-best-practices-serbian.pdf&ei=qFGDVd_EOOTjywPOip64Bw&usg=AFQjCNHbU7bHVyV0B9rxj7n-5is-Jo36JA&bvm=bv.96042044,d.ZGU

- *Ujedinjene nacije definišu 'mlade' kao grupu koju čine osobe starosne dobi između 15 i 24 godina. Evropska unija prati ove definicije, kako u svojim programima namenjenim mladim ljudima tako i u svojoj Bijloj knjizi o omladini.*
- **Primeri najboljih poslovnih praksi iz EU** predstavljeni u ovoj brošuri **daju informacije, primere i priče u oblasti razvoja i promocije omladinskog preduzetništva.** U brošuri se poseban akcenat stavlja na način organizacije civilnog društva u citavom procesu i izgradnji lokalnog, civilno - javnog partnerstva u toj oblasti.
- Primeri najboljih evropskih poslovnih praksi sadržani u ovoj brošuri **posebno su korisni kada se primenjuju na nacionalnom nivou**, a mogu se koristiti i u drugim zemljama..

Omladinsko poduzetništvo

Razvoj omladinskog poduzetništva u Bosni i Hercegovini

Centar za razvoj poduzetništva Tuzla

<http://www.cerpod-tuzla.org/index.php/bs/publikacije/brosure>

- Predavači na seminaru su bili: **dr.sc. Bahrija Umihanić**, mr.sc. Rasim Tulumović, dr.sc. Emira Kozarević, mr.sc. Beriz Čivić, dipl.ing. Boris Ćurković, dipl.ecc. Slađana Simić, te Mirela Arifović, Mirsad Halilović i Emir Bašić,
- Brošura „Osnove omladinskog poduzetništva“ nastala je na osnovu prezentacija navedenih predavanja tokom seminara.
- **Centar za razvoj poduzetništva Tuzla**, publikovanjem ove brošure, nastoji poboljšati informisanost mladih o osnovama poduzetništva i izvorima finansiranja, podstaći ih na osnivanje vlastitog posla, te na taj način uticati na rješavanje problema nezaposlenosti na području Tuzlanskog kantona.

Omladinsko poduzetništvo

Razvoj omladinskog poduzetništva u Bosni i Hercegovini

Majda Mujanovic, Ajka Barucic

Youth Entrepreneurship Development in Bosnia-Herzegovina

Majda Mujanovic, BA
Entrepreneurship Development Centre Tuzla
e-mail: majda.mujanovic@gmail.com

Ajka Barucic, BA
Entrepreneurship Development Centre
e-mail: ajka.barucic@gmail.com

Razvoj omladinskog poduzetništva u Bosni i Hercegovini

Majda Mujanović, dipl.oec.
Centar za razvoj poduzetništva Tuzla
e-mail: majda.mujanovic@gmail.com

Ajka Baručić, BA
Centar za razvoj poduzetništva Tuzla
e-mail: ajka.barucic@gmail.com

Abstract: Bosnia-Herzegovina and other countries worldwide are increasingly recognizing the importance and role of youth entrepreneurship in solving youth unemployment problem. Regardless of the young people entrepreneurial potential, which is reflected in their education, dynamism and innovativeness, youth entrepreneurship faces specific barriers. It prevents and hinders the contribution that young people can make to country economic and social development through entrepreneurial activity. This paper researches youth entrepreneurship development in Bosnia-Herzegovina in the period 2008-2012 and its current state. The research is based on data gathered within Global Entrepreneurship Monitor (GEM), the world's largest academic research project in the field of entrepreneurship, which has been implemented in Bosnia-Herzegovina since 2008. The results of the empirical research show there has not been significant improvement in the past few years, when it comes to youth involvement in entrepreneurship in Bosnia-Herzegovina.

Key words: youth entrepreneurship, youth, unemployment

Sažetak: U Bosni i Hercegovini i drugim zemljama širom svijeta se sve više prepoznaje značaj i uloga omladinskog poduzetništva pri rješavanju problema nezaposlenosti mladih. Bez obzira na poduzetnički potencijal mladih, koji se ogleda u njihovoj obrazovanosti, dinamičnosti i inovativnosti, pred omladinsko poduzetništvo se postavljaju specifične barijere, što onemogućava i otežava doprinos koji mladi mogu dati ekonomskom i društvenom razvoju zemlje kroz poduzetničku aktivnost. U ovom radu se istražuje razvoj omladinskog poduzetništva u Bosni i Hercegovini za period 2008.-2012. i njegovo trenutno stanje. Istraživanje se bazira na podacima prikupljenim provedbom Globalnog monitora poduzetništva (Global Entrepreneurship Monitor), najvećeg svjetskog akademskog istraživačkog projekta u oblasti poduzetništva, koji se u Bosni i Hercegovini provodi od 2008. godine. Rezultati empirijskog istraživanja pokazuju da nije došlo do značajnog napretka u proteklim godinama, kada je u pitanju uključenost mladih u poduzetništvo u Bosni i Hercegovini.

Ključne riječi: omladinsko poduzetništvo, mladi, nezaposlenost

JEL Classification: J21, M13, M21

- U radu se istražuje razvoj omladinskog poduzetništva u Bosni i Hercegovini za period 2008.-2012. i njegovo trenutno stanje.
- Istraživanje se bazira na podacima prikupljenim provedbom Globalnog monitora poduzetništva (Global Entrepreneurship Monitor), najvećeg svjetskog akademskog istraživačkog projekta u oblasti poduzetništva, koji se u Bosni i Hercegovini provodi od 2008. godine.
- Rezultati empirijskog istraživanja pokazuju da nije došlo do značajnog napretka u proteklim godinama, kada je u pitanju uključenost mladih u poduzetništvo u Bosni i Hercegovini

Majda Mujanović, BA

Ajka Baručić, BA

Rad se nalazi na portalu predmeta Poduzetništvo

Omladinsko poduzetništvo

Razvoj omladinskog poduzetništva u Bosni i Hercegovini

Omladinska informativna
agencija Bosne i Hercegovine

The screenshot displays the OIA website interface. On the left, there's a featured article titled 'znate li?' (Did you know?) with a sub-headline 'Posao: 63% mladih BiH je nezaposlenih ili oko 100.000 mladih' and a sub-image 'Mladi i Putovanje'. Below this are navigation buttons for 'BUKA', 'INFO SERVIS', 'ANALIZE & ZAGOVARANJE', 'OIA', and 'OVDE I SAD'. The main content area features a 'Misijski nastanak' (Mission Statement) section, a 'OIA izdvojeno' (OIA Separated) sidebar with icons for 'mladi.info Portal', 'POP LUPOM', 'Položaj mladih u BiH', 'On-line Biblioteka', 'youth', 'Nabavka društvenih mrežica Sarajevu', 'portal za mladih', and 'info tačka za mlade'. The text in the main area describes OIA as a leading non-governmental organization in Bosnia and Herzegovina, focusing on youth employment, and lists its three sectors: O (Education), I (Info service), and A (Analysis and Advocacy - Policy sector).

<http://www.oiabih.info/>

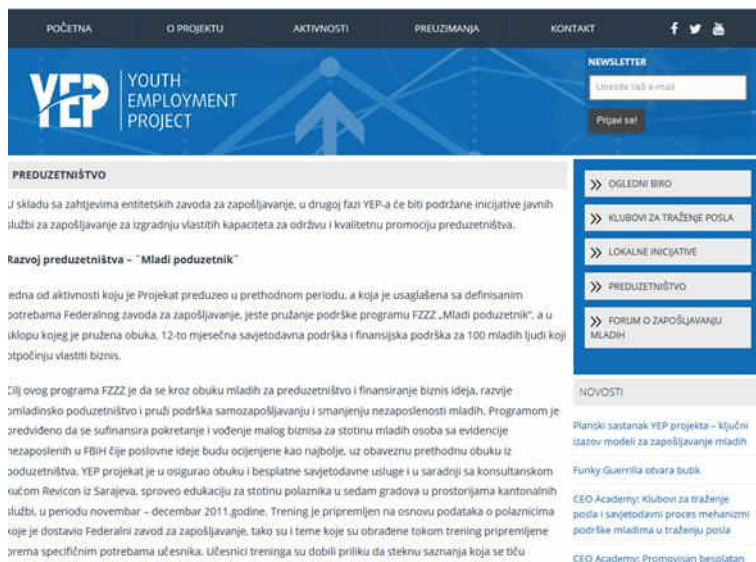
- **OIA BiH je vodeća nevladina i vanstranačka organizacija na nivou Bosne i Hercegovine koja djeluje kao nezavisni institut za razvoj javnih politika prema mladima sa ciljem poboljšanja položaja mladih i povećanja njihove participacije u društvu.**
- Kroz tri sektora: **O (Obuka), I (Info servis) i A (Analize i Advocacy - Policy sektor)**
- OIA saraduje sa preko 400 vladinih tijela, institucija i ustanova svih nivoa vlasti i sa više od 300 omladinskih organizacija u BiH i regiji Jugoistočne Europe i svijeta, te sa nizom međunarodnih organizacija, medijima i mladima.

Omladinsko poduzetništvo

Razvoj omladinskog poduzetništva u Bosni i Hercegovini

Youth Employment Project –
Projekat zapošljavanja mladih
(2008.-2015.)

Švajcarski Projekat zapošljavanja
mladih (YEP)

<http://yep.ba/>

- Projekat zapošljavanja mladih (YEP) je projekat koji se implementira u dvije faze, od strane njemačke kompanije GOPA mbH, kroz predstavništvo u BiH.
- Prva faza Projekta zapošljavanja mladih (YEP) je implementirana u periodu oktobra 2008. godine do oktobra 2011. godine i finansirana je od Švajcarske agencije za razvoj i saradnju (SDC) i Austrijske agencije za tehničku saradnju (ADC), dok je
- druga faza trogodišnji nastavak projekta (2011 – 2014), koji finansira Švajcarska agencija za razvoj i saradnju (SDC).
- Novi pristupi na tržištu rada koji vode ka konkretnim rezultatima – do 1.10.2014.godine zaposleno 3022 mladih

Žene u poduzetništvu

<http://www.dadalos.org/>

Klara Cetkin (1857.-1933.)

- Početi rad na ovoj temi a ne prisjetiti se početaka ženske emancipacije kroz istoriju skoro da je nemoguće.
- Prvi istaknuti borac za prava žena je **Klara Cetkin**.
- Na II Internacionali održanoj u Parizu 1889. godine, u čijoj je organizaciji pomagala i Klara, **održala je referat o pravima žena koji je doprineo tome da se žene još više angažuju u socijaldemokratskom pokretu.**

- Rođena ja kao Klara Ajzner u malom selu Viderau (Saksonija).
- Od 1920.-1933. bila je poslanica nemačkog KPD-a u nemačkoj Skupštini.
- Do same smrti 1933. godine ostala je aktivna u politici. Sahranjena je u Kremlmaueru

Žene u poduzetništvu

- Knjiga "Pitanje prava žena i radnica današnjice" koja se pojavila iste godine postavila je osnove za socijalističku teoriju emancipacije žene.
- Cetkinova je veoma oštro branila pravo žene na rad, čak i pred nekim svojim kolegama koji su smatrali da se rad žena mora ukinuti, jer umanjuje plate muškarcima.
- Cetkinova se zalagala za poboljšanje uloge i položaja žena u porodici. Do tada je "život žene stajao pod znakom potiskivanja od strane porodice". Cetkinova je odobravalala razvod braka, „slobodnu ljubav“ i prekid trudnoće, kao privatne i lične odluke, te se zalagala protiv dvostrukog morala.
- Dotadašnje teorije socialista o pravima žena Cetkinova je proširila i zahtevom da se žene moraju osloboditi nadmoći muškaraca.

Žene u poduzetništvu

<http://www.dadalos.org>

- *"Oni koji su se svojom čašću pred licem čovječanstva obavezali na oslobođenje, ne smiju dopustiti da cijela jedna polovina ljudskog roda zbog ekonomske i socijalne zavisti bude osuđena na ropstvo. Onaj ko želi dopustiti tlačenje radnika od strane kapitalista, dopustit će i tlačenje žene od muškarca; a ona će ostati potlačena sve dok ekonomski ne bude nezavisna. Jedan od nezaobilaznih uslova za ovo oslobođenje i nezavisnost je rad. Ukoliko je cilj da žena postane slobodno ljudsko biće, onda ženama ne treba oduzimati rad, niti skraćivati njihovo radno vrijeme, a ni ograničavati oblasti u kojima žene mogu raditi, osim u nekim sasvim rijetkim slučajevima"*

Klara Cetkin

Žene u poduzetništvu

Žene kao privredna sila

- Pitanja koja se često postavljaju u vezi položaja žena:
 1. Zašto se žene tretiraju drugačije od muškaraca?
 2. Imaju li drugačije uslove?
 3. Možda lakše ili teže?
- Na ova pitanja postoje različiti odgovori, ali s ekonomskog gledišta, **ekonomisti su stava da su žene u poslovnom svijetu privredna sila, one ostvaruju nova radna mjesta...**

Žene u poduzetništvu

Važnost ženskog potencijala (poduzetnica) sa stanovišta države

- Ženski poduzetnički potencijal je sa stanovišta države prije svega važan. Države Europske unije, razvijene SAD ili zaostale afričke države – s uvažavanjem smatraju da:
 - ženske poduzetničke inicijative stvaraju materijalni izvor za preživljavanje porodica,
 - poduzetnice stvaraju nova radna mjesta za članove porodica i tako podižu standard porodica,
 - omogućuju djeci daljnje školovanje i lakši put u budućnost.

Žene u poduzetništvu

Specifičnosti poslovnih žena-poduzetnica u odnosu na muškarce

- Žene su emancipacijom izborile svoje mjesto u svijetu koji je dotada bio rezervisan isključivo za muškarce.
- I dok mnoge poslovne žene još s mukom moraju dokazivati kako su jednako sposobne kao i njihove muške kolege, nikako **ne treba zaboraviti na međusobne razlike, i koje su zapravo snaga i potencijal oba spola.**
- Činjenica je da **žene i muškarci posjeduju različite lične kvalitete, a time i poslovne sposobnosti, bez obzira na to jesu li one urođene ili pripisane odgojem.**

Žene u poduzetništvu

Specifičnosti poslovnih žena-poduzetnica u odnosu na muškarce

- Poslovne žene i poduzetnice po mnogo čemu se razlikuju od muških kolega.
- Odlikuje ih specifičan stil osmišljavanja i vođenja posla, ali i različite okolnosti koje često nemaju direktne veze sa samim poslom.
- Žene u poslu moraju naučiti kako održavati ravnotežu između porodičnih obaveza i svojih ambicija, kako uskladiti mogućnosti sa željama, kako se izboriti za svoje mjesto u svijetu u kojem su poslovne i poduzetne žene još uvijek relativna novost.

Žene u poduzetništvu

- Često se događa i da okolina ne pokaže dovoljno razumijevanja za poduzetne ambicije žena, što je razlog za mnoge da odustanu od svoje ideje prije nego što su je počele ostvarivati.
- Karijera žene možda zahtijeva veću sposobnost organizacije i koncentracije nego karijera muškarca, no što je izazov veći, obično je i zadovoljstvo postignutim uspjehom intenzivnije.

Žene u poduzetništvu

Snage žena poduzetnica:

- Viši nivo društvene osjetljivosti
- Pravila umijeća komunikacije,
- Skromnost
- Sklonost kompromisu
- Kvalitetni odnosi sa saradnicima

Slabosti žena poduzetnica:

- Nedostatak samopouzdanja i hrabrosti
- Mnoge žene se pretvore u humanitarne osobe
- Često gube viziju najvažnijeg u poslu - stvaranja profita

Žene u poduzetništvu

Dobre strane ženskog poduzetništva:

- Smanjenje hijerarhije
- Osjetljivost na druge
- Osjetljiv pristup kreditu
- Uspjeh mjere po tome koliko se zaposleni razvijaju i koliko su očekivanja kupaca zadovoljena
- Podupiru timski rad

Loše strane ženskog poduzetništva:

- Kako uskladiti obaveze prema porodici i karijeri?
- Žene vode manja preduzeća
- Preduzeća koje vode žene sporije rastu
- Kvaliteta radnih mjesta razmjerno niska
- Žene teže prihvataju rizik

Žene u poduzetništvu

Razlozi koji opredjeljuju žene na pokretanje biznisa

1. Poduzetništvo žena/žensko poduzetništvo otvara prostor za utvrđivanje mogućnosti i ambicija žena;
2. Poduzetništvo žena/žensko poduzetništvo je važan korak prema emancipaciji žena i prekidanju diskriminacije prema spolu;
3. Žene su u većoj mjeri aktivne na područjima socijalnog poduzetništva, koje rješava brojne životne probleme u lokalnim zajednicama, a muškarci za to baš nemaju razumijevanja;
4. Žene su u većoj mjeri one koje nose poduzetničku kulturu u djelatnosti, pogotovo tamo, gdje se baš ne očekuje direktan profit (kultura, umjetnost, obrazovanje);
5. Žene su u većoj mjeri poslodavke, odlučuju se za partnerstva i druge alternativne oblike ekonomske aktivnosti.

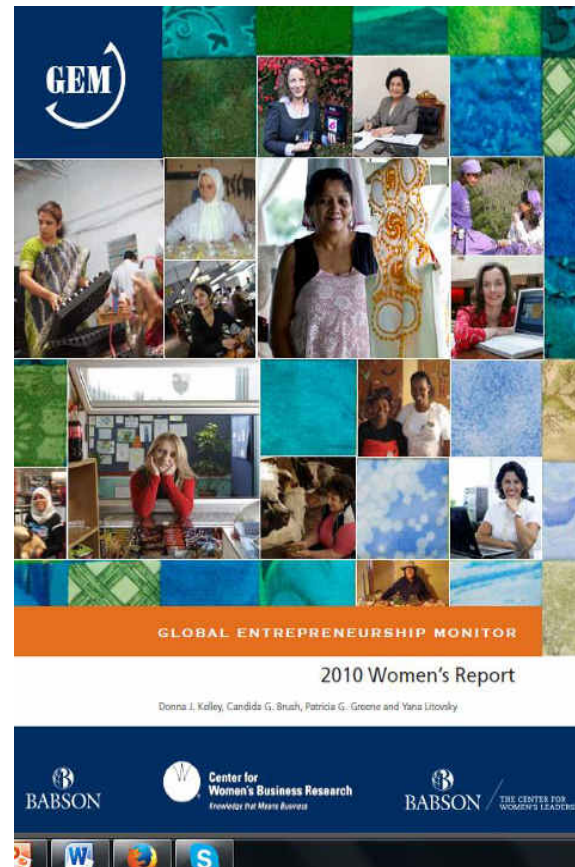
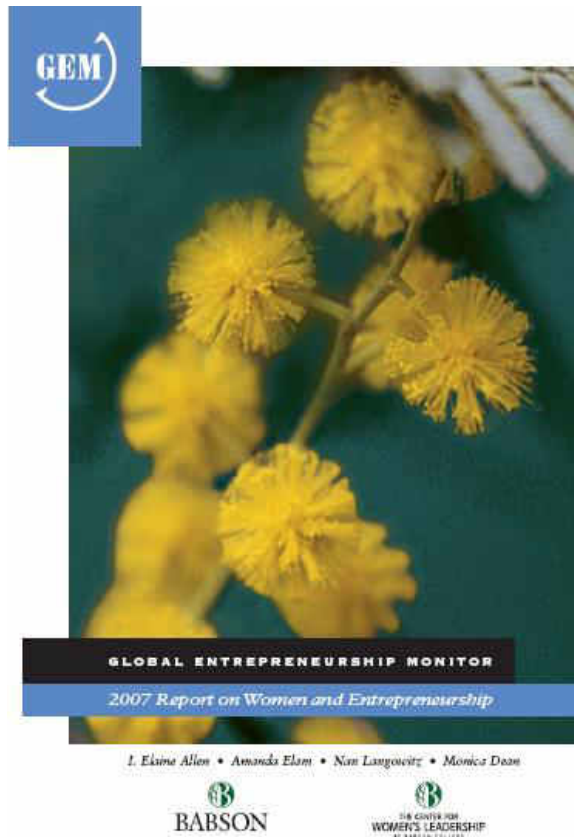
Žene u poduzetništvu

Biznisi koje najčešće pokreću žene poduzetnice

- Žene se pretežno okreću **tradicionalno ženskim poslovima koji su i manje akumulativni**, ali i iziskuju manja prethodna ulaganja, kao na primjer: kozmetički saloni; butici i slično
- Isto tako, **žene često pružaju intelektualne usluge, to jest rade poslove koji podrazumijevaju stručna znanja i minimalna ulaganja**, ali i to su tradicionalno ženski poslovi - škole stranih jezika, registracije firmi, ekonomsko savjetovanje, knjigovodstvo, turističke agencije, carinsko– otpremnička djelatnost, prevođenje, pravne usluge i slično
- Iz toga bi mogli zaključiti da **žene ostaju u krugu malih biznisa - malih ulaganja.**

Žene u poduzetništvu

**Pokazatelji stanja ženskog poduzetništva u svijetu:
GEM Izvještaji 2007., 2010., 2012. godina . – specijalna tema**
<http://www.gemconsortium.org/report?serach-kind=global-reports>

Global Entrepreneurship Monitor 2012 Women's Report

BABSON COLLEGE
Founding and Lead Sponsoring Institution

UNIVERSIDAD DEL DESARROLLO
Sponsoring Institution

UNIVERSITI TUN ABDUL RAZAK
Sponsoring Institution

LONDON BUSINESS SCHOOL
Founding Institution

BABSON / **THE CENTER FOR WOMEN'S LEADERSHIP**
Report Sponsor

Although GEM data were used in the preparation of this report, their interpretation and use are the sole responsibility of the authors.

The authors express our gratitude to all participating GEM 2012 national teams: Algeria, Angola, Argentina, Austria, Barbados, Belgium, Bosnia and Herzegovina, Botswana, Brazil, Chile, China, Colombia, Costa Rica, Croatia, Denmark, Ecuador, Egypt, El Salvador, Estonia, Ethiopia, Finland, France, Germany, Ghana, Greece, Hungary, Iran, Ireland, Italy, Japan, Korea, Latvia, Lithuania, Macedonia, Malawi, Malaysia, Mexico, Namibia, Netherlands, Nigeria, Norway, Pakistan, Palestine, Panama, Peru, Poland, Portugal, Romania, Russia, Singapore, Slovakia, Slovenia, South Africa, Spain, Sweden, Switzerland, Taiwan, Thailand, Trinidad & Tobago, Tunisia, Uganda, United Kingdom, United States, Uruguay, Zambia

The authors thank Marcia Cole for her contributions to this report.

©2013 Donna J. Kelley, Candida G. Brush, Patricia G. Greene, Yana Litovsky and Global Entrepreneurship Research Association (GERA)

GEM 2007 Womens Report

GEM 2010 Womens Report

GEM 2012Womens Report

Žene u poduzetništvu

Pokazatelji stanja žena u poduzetništvu u Bosni i Hercegovini

CENTAR ZA RAZVOJ PODUZETNIŠTVA TUZLA

<http://www.cerpod-tuzla.org/index.php/bs/gem/gem-izvjestaji>

- Naslov znanstvene monografije: GEM BiH: Izveštaj o ženskom poduzetništvu u Bosni i Hercegovini
- Autori: Bahrija Umihanić, Mirela Arifović, Slađana Simić
- GEM izvještaj o ženskom poduzetništvu u BiH ima za cilj da pomogne kreatorima politika, edukatorima i poslovnoj zajednici da prepoznaju vrijednosti koje žene poduzetnice ostvaruju u Bosni i Hercegovini kako bi povećali napore usmjerene na osposobljavanje žena za pokretanje i vođenje biznisa i stvaranje okruženja u kojem će njihovi biznisi napredovati.
- Izvještaj sadrži i opise različitih programa podrške ženskom poduzetništvu, kao i primjere uspješnih poduzetnica i menadžerica sa područja cijele Bosne i Hercegovine, a sa ciljem promicanja značaja i mogućnosti koje pruža žensko poduzetništvo.

Žene u poduzetništvu

Primjeri uspješnih organizacija koje osnažuju žene poduzetnice

FONDACIJA BH INICIJATIVA ŽENA

FONDACIJA BH
INICIJATIVA ŽENA
WOMEN'S INITIATIVE
FOUNDATION

Marijana Dinek dobitnica specijalnog priznanja za razvoj socijalnog poduzetništva u BiH

Kategorija: [Inicijative](#)

Ot objavljeno ponedjeljak, 18 Maj 2015 07:44

15.05.2015. – u hotelu Holiday Inn održana je Međunarodna konferencija "Saaga žene" na kojoj su učestvovale poduzetnice i organizacije iz BiH regiona i EU. Ove godine na konferenciji je stavljen u fokus na Zakon o radu i Strategiju za razvoj ženskog poduzetništva u BiH. Osim ovoga razgovarano je i o rješavanju problema u poslovanju poduzetništva.

Teme za Konferenciju su odabrane na osnovu sličnosti procesa u regiji, a time se dao značaj međusobnom informisanju u regiji, podjeli pozitivnih i negativnih iskustava kako bismo svi zajedno prošli kroz tranzicione procese. Glavni zaključci konferencije se nalaze u nastavku:

(1) Zakon o radu je tema broj jedan u regiji a posebno u BiH sa aspektu reforme radnog zakonodavstva i težnji poslodavaca, sindikata i vlada koje te reforme provode. Evidentni su otpori sindikata, i za nas kao poduzetnice je jako važno kako prevaziđemo nesporazume i donijeli najbolja rješenja, s obzirom na sva loša iskustva do sada: neisplata doprinosa, neisplata plata, nedostatak plata i otkazi čekanja i slično. Razgovor o ovim temama ima dvojak značenje, sa jedne strane možemo razgovarati o nedostatku povjerenja kod poslodavaca/poslodavki, ali i nedjelotvorne crmne validnih analiza koje je vlast do sada

<http://www.bhwifoundation.com.ba/>

- **MISIJA:** BHIŽ fondacija je nevladina, nepolitička i neprofitna organizacija, koja podržava zajedničko djelovanje ženskih grupa, te socijalnim, ekonomskim i obrazovnim programima osnažuje ženu za aktivno učešće u transformaciji BiH društva u kojem će imati ravnopravnu ulogu u javnoj i privatnoj svakodnevnici.
- **CILJEVI:** Stvaranje fonda za dugoročnu podršku ženskim nevladinim organizacijama, ženskim neformalnim grupama (koje su u procesu registracije) i organizacijama koje kroz svoje programe pružaju pomoć ženama
- Poticanje i podržavanje ekonomskih, socijalnih i obrazovnih programa za žene te programa za izmjenu politika sa rodnog aspekta

Žene u poduzetništvu

Primjeri uspješnih organizacija koje osnažuju žene poduzetnice

ASOCIJACIJA PODUZETNICA U BIH "ONE"

- **MISIJA:** Pružamo podršku razvoju ženskog poduzetništva kroz međusobno povezivanje žena poduzetnica, edukaciju i savjetovanje.
- **VIZIJA:** Jačanjem društvenog okvira za razvoj ženskog poduzetništva kroz unapređenje razvojnih politika pokretači smo otvaranja novih radnih mjesta. Zajednički jačamo bh. ekonomiju.
- **CILJ:** Organizovanjem djelovanja ženskog poduzetništva jačamo pregovaračke pozicije poduzetnica i unapređujemo poslovni ambijent.

<http://one.ba/>